

Yeni Petrol Yasa Tasarısı

Elk. Müh. Salih Ertan
salih.ertan@emo.org.tr

“Yeni Petrol Yasa Tasarısının” (YPYT) TBMM Enerji Komisyonu tarafından, Meclis Başkanlığı’na verildiği yönündeki haber, gündelik olay bolluğu/zenginliği arasında neredeyse hiç göze çarpmadı. Mevcut 6326 sayılı Petrol Kanunu’nun yerini alacak olan YPYT 21.12.2012 tarihinde Meclis Başkanlığı’na sunulmuş bulunuyor.

YPYT’nin en çarpıcı özelliği, T.C. Devleti adına hidrokarbon (petrol-doğalgaz-gaz hidratları vs.) arama ve çıkarma yetkisine sahip bulunan TPAO’nun fiilen ortadan kaldırılmasına yol açacak olmasıdır. Tasarı’da TPAO, bütün ayrıcalık ve önceliklerinden alıkonarak, dev yabancı petrol tekelleriyle rekabette eşitlenmektedir. Devlet adına ayrıcalıkları ortadan kaldırılan TPAO’nun, örneğin 2012 yılı toplam cirosu 484 milyar USD (!) olan Shell ile rekabet şansı olabilir mi?

1972 yılında, kamuoyunda “Petrol Reformu” olarak bilinen 1702 sayılı yasa ile esaslı bir değişikliğe uğrayan 6326 sayılı, halen geçerli olan yasa “oldukça devletçi” bir karakter kazanmıştı. 12 Eylül’ün ardından, 2808 sayılı yasa ile bir kez daha değişikliğe uğrayan 6326, dönemin “ruhuna” uygun olarak, “liberal” özellikte bir dönüşüme tabi tutulduktan sonra günümüze kadar gelmiştir.

6326’nın ilga edilerek, ülkemizin hidrokarbon kaynaklarının yabancı mihraklara peşkeş çekilmesi

yolunda, bundan bir önceki girişim, yine AKP Hükümetince 2007 Ocak ayında TBMM Genel Kurulu’ndan, yangından mal kaçırırcasına, apar topar geçirilen 5574 sayılı yasa tasarısıyla yapılmak istenmişti. Özellikle 19. madde kapsamında yer alan ve denizde bulunacak petrole “devlet hakkının” %12,5 oranından %2,0 seviyesine indirilmesini öngören 5574 (başka pek çok ihanet eşdeğeri hükümleriyle birlikte) yoğun tepki ile karşılaşmış ve nihayetinde dönemin Cumhurbaşkanı Sezer tarafından Şubat 2007’de tekrar görüşülmek üzere Meclis’e iade edilmişti.

Anlaşılan AKP Hükümeti, tepkilerin dinmesi ve unutkanlığın egemen olmasına yetecek kadar uzun bir sürenin geçtiği kanısıyla, soğutulan “Yeni Petrol Tasarısı” konusunu tekrar gündeme getirmeye cüret etmiş (!) bulunuyor.

Bu arada bir saptama yapalım: Türkiye’nin hidrokarbon kaynakları denizlerde. Son yıllarda yapılan saha çalışmalarında edinilen bulgular, özellikle Karadeniz’de zengin hidrokarbon yatakları bulunduğu işaret etmektedir. Dolayısıyla, eğer mevzuatın yenilenmesi gerekiyorsa, “Yeni Petrol Yasasının” bu güçlü olasılığı göz önüne alarak, kılı kırk yaran bir titizlik ve ülkemizin çıkarlarını en üst düzeyde gözetken bir özenle kaleme alınması gerekmektedir.

YPYT’ni hazırlayan ve ağırlıklı olarak AKP milletvekillerinin oluştur-

duğu TBMM Enerji Komisyonu’nun bu gerçekten habersiz olması düşünülemez. Öyleyse, YPYT ile yapılmak istenen, kastedilen nedir? Hâlihazırda geçerli 6326 kapsamında mevcut olup da YPYT ile ortadan kaldırılacak hükümleri kısaca özetleyelim:

Başta ifade edildiği üzere, en önemli ve köklü değişiklik TPAO’nun yok edilmek istenmesidir. Bu kasıt, YPYT metninin ilk satırından son noktasına kadar apaçık ortadadır. TPAO’nun, 6326 gibi YPYT’nin da yürütücüsü konumundaki Petrol İşleri Genel Müdürlüğü’ne danışmanlık görevi yerine getirmesi ve bu kapsamda yabancı petrol şirketlerinin etkinliklerinin denetlenmesindeki önemli rolü de kaldırılmıştır. Zorunlu ve olağüstü durumlarda, Türkiye’nin, yabancı şirketlerce karada çıkarılacak petrolün %55’i, denizde ise %65’ini “memleket hakkı” olarak tasarruf edebileceğine ilişkin hüküm kaldırılmıştır. Arama süreleri ile ilgili olarak, 6326’da öngörülen süreler (denizde üst sınır sekiz yıl) iki katına çıkarılmış, yabancı şirketler yapacakları üretim konusunda, tamamen kendi lehlerine olacak şekilde, kendi çıkar ve buna bağlı programlarına uygun şekilde faaliyet göstermek üzere başıboş bırakılmışlardır.

5574 sayılı yasa tasarısında büyük tepkiye yol açan 19. Madde hükmü, karada ve denizlerde “devlet payı” oranını mevcut 6326’da yer

aldığı gibi sabit %12,5 oranı benimsemek suretiyle değiştirilmiştir. AKP Hükümetinin bu konuda geri adım atması, elbette ki, ortaya çıkacağı kesin olan tepkileri öngörerek bir önlem almış olması şeklinde değerlendirilebilir.

Denizde ruhsat alanları 1,0 milyon hektara çıkarılarak, yabancı bir petrol şirketinin fiili tekel oluşturmasının önü açılmıştır.

Buna karşılık, arama ve bunu izleyecek çıkarma/üretim döneminde ruhsatlı sahalardan birim alan başına alınan harç hektar başına, o da bir defalık olmak üzere, 0,50 TL düzeyine indirilmiştir. Dahası, yabancı şirketlerin çıkaracağı hidrokarbondan elde edeceği satış gelirlerine uygulanacak vergi oranı %40'a indirilmek suretiyle önemli bir taviz daha verilmiştir. Peki, bu noktada akla ister istemez bir soru takılıyor; YPYT'nın dünyada bir benzeri acaba bulunuyor mu? El Cevap: Hayır!

Fiilen emperyalizmin işgali altında bulunan Irakta dahi, üzerinde tartışmaların hala sürdüğü petrol yasa tasarısında Irak ulusal petrol şirketinin (INOC), kâğıt üzerinde olsa bile, haklarının yer aldığı görülüyor! Peki, Venezuela'nın 2001 yılından bu yana uyguladığı yasada ne gibi hükümler yer alıyor acaba? Daha önce %16,67 olana "devlet payı" yabancı

mihrakların bütün baskıları ve yoğun kulis faaliyetlerine karşın %30 olarak tanımlanıyor! Venezuela devlet şirketi PDVSA yeniden devletleştiriliyor. Üstelik ülkenin egemenlik sınırları içerisinde hidrokarbon arayıp çıkarmak isteyen yabancı enerji tekel-leri PDVSA ile işbirliği yapmaya ve oluşturulacak ortak girişimlerde ise azınlık hissesi almaya razı olmak zorunda kalıyorlar. Yabancı şirketlerin kazançlarına uygulanacak vergi oranı da %50 (!) olarak belirleniyor. Bu koşullara karşın, Venezuela bugün dünyanın önde gelen petrol üreticileri arasındadır. PDVSA ise 126 milyar USD (2012 yılı) cirosu ile dünyanın en büyük şirketleri arasındadır. İşte, ülkesinin çıkarlarını en üst düzeyde gözeterek, emperyalizme boyun eğmeyen onurlu bir ülke yönetimi örneği...

Peki, YPYT'nın ardındaki etmenler nelerdir? Sadece bir tanesine burada yer vermekle yetinelim: 1994/22/EC; AB Petrol Direktifi... 2008 yılında AKP Hükümetince yayımlanan 402 sayfalık (!), "AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının" 183. Sayfasında, Hükümetin anılan direktif (buyruk) ile uyumlu bir mevzuatın 2009 yılında yürürlüğe gireceğine dair bir taahhüdü bulunuyor. Bu şekilde YPYT düpedüz bir taviz... Üstelik yok yere, karşılıksız bir taviz...

1994/22/EC içindeki bazı maddelerin "kes-yapıştır" tarzında YPYT'na aktarılmış olması dikkat çekicidir.

Bu yazıyı izleyecek yazıda AB Direktifleri, Türkiye'nin taahhütleri bağlamında Ege Kıta Sahaneliği sorununa değinilecektir. Ancak, bu yazıyı bu noktada bir uyarı ve bir öneriyle sonlandırıyoruz:

Görünen o ki, AKP Hükümetinin bir sonraki adımı TPAO'nun özelleştirilmesi yönünde bir girişim olacaktır. Bu girişimin, ülkemizin mülküyle satış anlamına geleceğinin altını çiziyoruz. Onurlu, başı dik, halkın ve ülkenin çıkarlarını öne çıkaran bir enerji politikasının gereği olarak, TPAO'nun özelleştirilmesi şöyle dursun, 80'li yıllarda bütüncül yapısı dağıtıldıktan sonra her nasılsa şimdilik özelleştirmeden paçayı sıyırmış gibi görünen BOTAŞ ile tek bir çatı altında birleştirilerek güçlü ve rekabetçi bir yapıya kavuşturulması gerekiyor. Bütünleşik yapının mali yönden güçlendirilmesi ise, %12,5 oranının üzerine çıkarılacak "devlet payından" çoğunluğun TPAO-BOTAŞ gelirlerine aktarılması sayesinde olabilir, diye düşünüyoruz. Bu bir yaklaşım... Peki, AKP bu konuda ne yapar? Bugüne kadar yaptığını... Teslimiyet, emperyalizmin çıkarlarına hizmet vs. gözü namazda değil ki kulağı ezanda olsun!

Resmi Gazete'den

Tarih	Sayı	Kurum	
5 Şubat	28550	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi Yönetmeliği
5 Şubat	28550	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
6 Şubat	28551	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanlarının Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik
9 Şubat	28554	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Elektronik Haberleşme Güvenliği Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
13 Şubat	28558	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	5627 Sayılı Enerji Verimliliği Kanununun 10. Maddesine Göre 2013 Yılında Uygulanacak Olan İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ
15 Şubat	28560	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
21 Şubat	28566	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Enerji Sektörü Araştırma-Geliştirme Projeleri Destekleme Programına (ENAR) Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
24 Şubat	28569	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Numaralandırma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik